

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

THE NECESSARY NEEDS AND GUIDELINES FOR DEVELOPING STUDENT SUPPORT
SYSTEMS IN SRITRANG CLUSTER SCHOOL UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE TRANG KRABI*

ยูรีนา อาตตันตรา, นวรัตน์ ไชชมภู, พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Ureena Ardtantra, Navarat. Waichompu, Phimpawee Suwanno
Hat Yai University, Thailand
E-mail : Yureena.ard055@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 7 คน และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 124 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

*ได้รับบทความ: 15 เมษายน 2567; แก้ไขบทความ: 15 พฤษภาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2567

2. ความต้องการจำเป็นที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ลำดับที่ 3 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียน และลำดับที่ 4 คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ

3. สถานศึกษาควรมีการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the current conditions and desired conditions of the operation of the student support systems in Sritrang Cluster School Under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi. 2) To study the Necessary needs for student support systems in Sritrang Cluster School Under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi. 3) To study guidelines for developing student support systems in Sritrang Cluster School Under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi, data collection was used by interviewing school directors in Sritrang Cluster School Under The Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi, there were 7 people and used questionnaires to collect data with teachers who are responsible for the student support system. of the student support systems in Sritrang Cluster School Under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi, there are 124 people.

The research results were found that:

1. The current conditions in the operation of the student care and support system of schools in Sritrang Cluster School Under the Secondary Educational Service Area Office Trang Krabi, is overall at a high level. and desirable conditions for operating the student support systems at the highest level the highest level

2. The necessary needs is prevention and solving student problems, No. 2 is student promotion, No. 3 is knowing students individually and referring students, and No. 4 is selection. Filter students in order.

3. Schools should develop a system for caring for and supporting students in all 5 areas: knowing students individually; Student screening; Promote students; Prevention and problem solving and Forwarding side to develop a student support system by relying on the cooperation of all sectors and keeping students as the main focus.

Keywords: The Necessary needs; Student support systems

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน โดยการดำเนินงานตามระบบการดูแลนักเรียน เป็นการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ซึ่งการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้เยาวชนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาดังกล่าวมุ่งเตรียมเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (ศิริ โชคสกุล, 2559) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราบึง กระบี่ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีส่วนสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภายใต้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ มีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนใจที่จะศึกษาความต้องการ

จำเป็นและแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เพื่อช่วยเหลือและดูแลนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และผลการวิจัยยังมีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวคิดของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่สถานศึกษาต่าง ๆ นิยมนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลประชากรทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 7 คน จากโรงเรียนสภาราชินี 2 โรงเรียนกันตังพิทยากร โรงเรียนสภาราชินี โรงเรียนสิเกาประชาผดุงวิทย์ โรงเรียนกันตังรัชฎาศึกษา โรงเรียนวังวิเศษ และโรงเรียนลำธาราเรืองวิทย์ และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ จำนวน 124 คน (ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2566)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด จำนวน 5 ด้าน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เมื่อได้รับข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง จำนวน 5 ด้าน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งค่าช่วงคะแนนเป็นช่วง ๆ ตามแนวคิดของเบสท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 97) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย หมายถึง

4.51 - 5.00 มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 1.50 มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง โดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ในการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I - D)/D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น(Priority Needs Index)

I (Important) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of Success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

4. ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ วิเคราะห์โดยสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า

สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการคัดกรอง รองลงมาอีกทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนทุกภาคเรียน

สถานศึกษาสำรวจสถิติการมาเรียนการเข้าชั้นเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอ และอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ดังนี้ สถานศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในด้านต่างๆ เช่น ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด เพื่อนำมาวางแผนการช่วยเหลือ สถานศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน และสถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อติดตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่องตามลำดับ

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ คือ สถานศึกษาแบ่งกลุ่มนักเรียนตามแบบคัดกรอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา สถานศึกษาพิจารณาดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตามการคัดกรองนักเรียน เช่น ด้านครอบครัวของนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา สถานศึกษามีผลการคัดกรองนักเรียนโดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล สถานศึกษารายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้ฝ่ายกิจการนักเรียนหรือผู้อำนวยการโรงเรียนตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ คือ สถานศึกษาจัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สถานศึกษาจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ในทุกภาคเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก 6 ข้อตามลำดับ ดังนี้ คือ สถานศึกษามีการสรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียนชัดเจน เพื่อนำข้อมูลไปดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน สถานศึกษาประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรม สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในการดูแลส่งเสริมนักเรียน และสถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย และข้ออื่น ๆ ล้วนอยู่ในระดับมาก ดังนี้ สถานศึกษามีนักเรียนข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เพื่อการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษานำข้อมูลนักเรียนมาใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษาพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามลำดับ

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันแก้ไขปัญห เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้ออื่น ๆ ล้วนอยู่ในระดับมาก ดังนี้ สถานศึกษามีแนวทางการส่งต่อและติดตามนักเรียนที่มีปัญหาเป็นมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษามีแนวทาง/คู่มือการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน สถานศึกษามีคณะกรรมการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่ง สถานศึกษาติดตามผลการส่งต่อนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน เพื่อการดูแลให้อยู่ในระบบต่อไป และ สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันแก้ไขปัญห เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขต ศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ ดังนี้ สถานศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ สถานศึกษาสำรวจสถิติการมาเรียนการเข้าชั้นเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอ สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลของนักเรียนทุกภาคเรียน สถานศึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อติดตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด เพื่อนำมาวางแผนการช่วยเหลือ และสถานศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด คือ สถานศึกษาแบ่งกลุ่มนักเรียนตามแบบคัดกรอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา สถานศึกษาพิจารณาดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ตามการคัดกรองนักเรียน เช่น ด้านครอบครัวของนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา สถานศึกษามีผลการคัดกรองนักเรียนโดยบันทึกในแบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล และสถานศึกษารายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนโดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้ฝ่ายกิจการนักเรียนหรือผู้อำนวยการโรงเรียน และ

สถานศึกษาคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนลำดับรองลงมา

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในการดูแลส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ในทุกภาคเรียน สถานศึกษาจัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สถานศึกษามีการสรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียนชัดเจน เพื่อนำข้อมูลไปดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน สถานศึกษาประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และสถานศึกษาประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรม สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนรองลงมา

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อล้วนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด คือ สถานศึกษานำข้อมูลนักเรียนมาใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนสถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถานศึกษามีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น สถานศึกษำบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และสถานศึกษาประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อล้วนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ สถานศึกษามีแนวทางการส่งต่อและติดตามนักเรียนที่มีปัญหาเป็นมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษามีคณะกรรมการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ สถานศึกษามีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น สถานศึกษาติดตามผลการส่งต่อนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน เพื่อการดูแลให้อยู่ในระบบต่อไป และสถานศึกษามีแนวทาง/คู่มือการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน สถานศึกษารายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน รองลงมาตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรังกระบี่ พบว่า

ความต้องการจำเป็นในการป้องกันการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ลำดับที่ 3 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียน และ ลำดับที่ 4 คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

3. สถานศึกษาควรมีการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ ด้านการส่งต่อ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

อภิปรายผล

จากการศึกษาต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นไปตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ การวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีวิถีชีวิตที่เป็นสุข จึงส่งผลให้สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัสสร สุริยะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรดา มลิลและเพ็ญภา สุขเสริม (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพัชร ทะไร และศศิฤทธิ ศิลาฉาย (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตวังทองหลาง ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติของโรงเรียนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความต้องการที่จะพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้สภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของนพเกล้า ทองธรรมมา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน

3) ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอยู่ในระดับสูงสุด ลำดับที่ 2 คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ลำดับที่ 3 คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียน และลำดับที่ 4 คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน สามารถอธิบายได้ว่าความต้องการจำเป็นในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริยาภรณ์ สว่างจิตร์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรม พบว่าสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

4) แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาควรมีการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อภิปรายแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการพัฒนาโดยให้สถานศึกษามีหน้าที่ควบคุมและเฝ้าอำนวยการในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีคณะครูเป็นทีมปฏิบัติงาน ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นต้องเริ่มที่การทำความรู้จักนักเรียน โดยครูมีหน้าที่ในการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เช่น ใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ซึ่งเป็นแบบเก็บข้อมูลพื้นฐานที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมกันของครู ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญ และนำมาสู่การวางแผนดูแลช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนาผู้เรียนตามความต้องการ

ของบุคคล และสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการดำเนินงานการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทันสมัย และเป็นส่วนตัว อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดง่าย สะดวก และเกิดประสิทธิภาพสูงที่สุดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะนำมาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

4.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน แนวทางการพัฒนาโดยการคัดกรองนักเรียน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ไม่ได้แยกคัดกรองนักเรียนเพื่อแบ่งประเภทนักเรียนเท่านั้น แต่การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การดูแลนักเรียนตามความต้องการของแต่ละคน เพราะนักเรียนทุกคนล้วนต่างกัน การคัดกรองและแยกนักเรียนตามความถนัด ความสนใจ ตามประเภท จะสามารถทำให้โรงเรียนและคณะครูวางแผนการปฏิบัติงานหรือการสอนที่จะเกื้อหนุนหรือส่งเสริมศักยภาพนักเรียนได้อย่างตรงจุด ในกรณีของนักเรียนที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อพัฒนา ก็จะสามารถกำหนดแผนและแนวทางได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการที่คุ้มค่า เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากกระบวนการในการคัดกรองนักเรียน จะเป็นการแบ่งประเภทนักเรียน เพื่อนำมาสู่ในขั้นตอนถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไกรฤกษ์ วิหาสุวรรณ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสงขลา สตูล ที่พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก

4.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน แนวทางการพัฒนาเมื่อสถานศึกษามีการดำเนินงานคัดกรองนักเรียนตามกลุ่มแล้วนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนตามแผนการบริหารงาน การดำเนินงานส่งเสริมนักเรียน ควรจัดกลุ่มนักเรียนให้ชัดเจน มีทั้งการส่งเสริมด้านวิชาการ ด้านจิตใจ ด้านคุณภาพชีวิต และทักษะชีวิตที่จำเป็น เพราะสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนานักเรียนได้อย่างรอบด้านบนพื้นฐานของความหลากหลาย ดำเนินงานส่งเสริมให้ครูเป็นผู้เอื้อในการเรียนรู้ และนำทีมวิทยากรภายนอก หรือกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเปิดกว้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เพราะการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ภายในห้องเรียนเท่านั้น เนื่องจากการส่งเสริมนักเรียน จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้ตรงจุด และเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไกรฤกษ์ วิหาสุวรรณ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการ

ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
สงขลา สตูล พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับสูงสุด

4.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน แนวทางการพัฒนาโดยการดำเนินงานการป้องกัน
และแก้ปัญหานักเรียน เป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่สถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสนใจ และควรมี
แผนการดำเนินงานอย่างชัดเจนมีระบบ มีการดำเนินงานบูรณาการทั้งส่วนงานภายใน และหน่วยงานภายนอก
เพื่อวางแผนการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนให้เกิดความครอบคลุมมากที่สุด และที่สำคัญจำเป็นจะต้องมี
ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และในปัจจุบัน การรับฟังนักเรียนก็เป็นอีกประเด็นที่ไม่
ควรมองข้าม หากสถานศึกษาสามารถทำความเข้าใจยุคสมัย เข้าใจผู้เรียนมากขึ้น และใช้การสื่อสารเชิงบวก
อย่างเหมาะสม ก็จะส่งผลให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น
เนื่องจากการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นขั้นตอนที่มีความละเอียด เร่งด่วน และสำคัญ เพราะหากมี
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนพ้นจากวิกฤตในชีวิต จะสามารถส่งเสริม
และพัฒนานักเรียนได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริยาภรณ์ สว่างจิตร์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรม พบว่าสภาพ
ปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน แนวทางการพัฒนาโดยการส่งต่อนักเรียน จำเป็นต้องมีระบบ มีขั้นตอน
มีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นมาตรฐานเหมือนกันทุกกรณี โรงเรียนควรมีการแยกระดับของการส่งต่อที่
ชัดเจน และเริ่มตั้งแต่จัดให้มีการส่งต่อภายในของโรงเรียนเอง และมีการดำเนินงานส่งต่อภายนอก โดยอาศัย
ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา ที่เน้นในการดูแลให้คำปรึกษาด้าน
สุขภาพจิต เป็นต้น และสิ่งสำคัญ สถานศึกษาจะต้องดำเนินการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะ
สนับสนุนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างครอบคลุม เนื่องจากการส่งต่อนักเรียน เป็นการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นสุดท้ายที่มีความสำคัญ และเป็นการดำเนินงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายหลาย
ส่วน หากมีการดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจนเป็นขั้นตอน จะยิ่งส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริยาภรณ์ สว่างจิตร์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรม พบว่า การ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรรมในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษาควรดำเนินการพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีการนำข้อมูลนักเรียนมาใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จัดระบบดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายังมีประสิทธิภาพ มีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาและวิธีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เป็นต้น

1.2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน สถานศึกษาควรมีการดำเนินการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อการส่งเสริมพัฒนา จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมแสดงความสามารถของนักเรียน มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียน พร้อมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุง อีกทั้ง ควรมีการสรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียนชัดเจน และมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาพบกับนักเรียน จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ในทุกภาคและจัดให้มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

1.3 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อติดตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน นำข้อมูลที่มีมาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด เพื่อนำมาวางแผนการช่วยเหลือ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ พร้อมทั้งสำรวจสถิติการมาเรียนการเข้าชั้นเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอ ทุกภาคเรียน

1.4 ด้านการส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาควรมีการรายงานข้อมูลนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันแก้ไขปัญหา เช่น รายงานสรุปประวัติของนักเรียน รายงานความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน มีการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อการส่งต่อ กับ สถานศึกษาติดตามผลการส่งต่อนักเรียนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียน เพื่อการดูแลให้อยู่ในระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีแนวทาง/คู่มือการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน และจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล เป็นต้น

1.5 ด้านการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาควรดำเนินการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ประวัติของนักเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน แบ่งกลุ่มนักเรียนตามแบบคัดกรอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา โดยรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียนให้ฝ่ายกิจการนักเรียน

หรือผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อพิจารณาดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องตามการคัดกรองนักเรียน เช่น ด้านครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตศรีตรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ เพื่อเข้าใจระบบของการบริหารงานและหาแนวทางในการบริหารงานที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ไกรฤกษ์ วิหาสุวรรณ. (2564). ความต้องการจำเป็นในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศิริ โชคสกุล. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริยาภรณ์ สว่างจิตร์. (2559). ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุราษฎร์ธานี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย OJED, Vol. 11, No.4, 2016, pp.374-388
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทติ้งกราฟฟิค จำกัด.